

Даценко Л.М. Представники підроду *Balcanipaludina* (Mollusca Gastropoda, Viviparus) *Balcanipaludina* (Mollusca Gastropoda, Viviparus) міоценових відкладів півдня України/Л.М. Даценко//Географічні проблеми розвитку півдня України у ХХІ столітті. Збірник наукових праць Одеського державного університету імені І.І. Мечникова та мелітопольського державного педагогічного університету. Частина 1. – Мелітополь: ТОВ «Видавництво МЕЛІТОПОЛЬ», 2000. – С.18-20.

Datsenko L.M.

REPRESENTATIVES OF *BALCANIPALUDINA* (MOLLUSCA GASTROPODA, VIVIPARUS) MYOCENOUS DEPOSITS OF THE SOUTHERN UKRAINE

Annotation: Detailed morphological analysis of the available material using the comparative method (Starobogatov, Tolstikova, 1986) allowed a new approach to understanding the distribution and development of the viviparus (*Balcanipaludina*) hog population, which inhabited river and estuarine areas. The affiliation of some forms to river habitats and others to estuaries is based on the lithological composition of the deposits in which the turtles have been detected, the position of the location on the boundary of the sea basin.

Key words: Miocene deposits, comparative method, viviparidy, river biotopes.

Даценко Л.М.

Мелітопольський державний педуніверситет

ПРЕДСТАВНИКИ ПІДРОДУ *BALCANIPALUDINA* (MOLLUSCA GASTROPODA, VIVIPARUS) МІОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

У нижньосарматських та меотичних відкладах півдня України найбільш поширеними є рештки вівіпарид з групи «barboti» та групи «novorossicus», які відносять до двох різних родин: Bellomyidae Rohrbach, 1937 та Viviparidae Grey, 1847. Головним чином зустрічаються рештки черепашок представників породи *Viviparus (Balcanipaludina) Starobodatou*, 1985.

Перший опис черепашок міоценових вівіпарид півдня України здійснив І.Ф. Синцов (1884, 1897). Ним були описані *Viviparus barboti* та *Viviparus novorossicus*.

Т. А. Мангікіан (1931) у групі *Viviparus novorossicus* виділив більш високі форми під назвою *Viviparus novorossicus conoidea*, які згодом були виділені в окремий підвид (Гожик, Присяжнюк, 1978), а потім цим решткам було надано ранг окремого виду (Гожик, Даценко, 1999). Наші дослідження (Даценко, 2000) черепашок *Viviparus novorossicus* (Sinzow, 1897) та *V. conoideus* (Mangikian, 1931) з міоценових відкладів півдня України показали, що по всім геометричним показникам росту ці два види виявляють подібність до сучасних представників підроду *Balcanipaludina*, *Starobodatou*, 1985 з Північно-західної Греції та Іонічних островів (Черногоренко, 1988). Таким чином можна стверджувати, що у міоцені ареал поширення представників підроду *Viviparus (Balcanipaludina)* був значно більшим, ніж у пліоцені (басейн Дунаю), тим більш від сьогоденного.

Матеріалом для даної роботи послужили приватні збори П.Ф. Гожики (ІГН НАН України, Київ), який надав нам для обробки колекції черепашок з верхньосарматських відкладів практично всього Центрального Причорномор'я. Також нами використані літературні джерела, в яких дано зображення представників підроду, у тому числі більш ранні роботи автора (Даценко, 1999, 2000). Детальний морфологічний аналіз наявного матеріалу з використанням компараторного методу (Старобогатов, Толстікова, 1986) дозволив по-новому підійти до розуміння поширення та розвитку підроду *Viviparus (Balcanipaludina)*, які заселяли річкові та естуарні ділянки. Належність одних форм до річкових біотопів, а інших до естуарних базується на літологічному складі відкладів, в яких виявлені черепашки, положенням місцезнаходження на границі морського басейну.

Література

1. Гожик П.Ф. Развитие семейства Viviparidae в позднем кайнозое Европы // Геологический журнал. - 1991. – № 3. - С. 99-105.
2. Гожик П.Ф. Пресноводные моллюски и корреляция верхнекайнозойских аллювиальных отложений юга Восточно-Европейской платформы: Дис. докт. геол.-мин. наук / АН Украины, Ин-т геол. наук. - Киев, 1992. - 553 с.
3. Гожик П.Ф., Даценко Л.М. Родовий склад, систематика та проблеми історичного розвитку міоценових Viviparoidae (Mollusca, Gastropoda) України // Геологічний журнал. - 1999. - № 4.
4. Гожик П.Ф., Присяжнюк В.А. Пресноводные и наземные моллюски миоцена правобережной Украины. - К.: Наукова думка, 1978. - 176 с.
5. Даценко Л.Н. Новые находки моллюсков рода Viviparus (Mollusca, Gastropoda, Pectinibranchia) из верхнего миоцена Украины // Вестник Зоологии. - 1999. - Т. 33. - Вып. 6. - С. 38.
6. Даценко Л.М. Моллюски надродина Viviparoidea (Gastropoda, Pectinibranchia) арматських відкладів України // Доп. НАН України. - 2000 (в печати).
7. Даценко Л.Н. Ревизия рода Sinotaia ((Mollusca, Gastropoda, Bellamyidae) из миоценовых отложений Причерноморья с описанием нового вида // Палеонтологический сборник (в печати).
8. Мангикиан Т.А. Краткий обзор ископаемых палюдин юга СССР и Бессарабии // Тр. Гл. геол.-развед. Упр. ВСНХ СССР. – М.-Л.: Геол. изд-во Гл. геол.-развед. Управления, 1931. - Вып. 120. - 54 с.
9. Стаообогатов Я.И. Родовой состав семейства Viviparoidea (Gastropoda, Pectinibranchia Vivipariformes) // Тр. ЗИН АН СССР. - 1985 а. - 135. - С. 26-32
10. Старобогатов Я.И., Толстикова Н.В. Моллюски. - Общие закономерности возникновения и развития озер. Методы изучения истории озер (сер.: История озер СССР). - Л.: Наука, 1986. - С. 156-165.
11. Черногоренко Е. В. О видовом составе вивипарид (Gastropoda, Viviparidae) Европы и Западной Азии // Зоол. Журн. - 1988. - 76. - No 5. - С. 645-655.